

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังจะเห็นได้จากการที่เราใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการทำงาน การศึกษา และการพักผ่อน ในขณะที่เดียวกันเทคโนโลยีก็มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2549 : 1) คอมพิวเตอร์นับว่าเป็นเทคโนโลยี และนวัตกรรมอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการจัดการศึกษา มีความสะดวกทั้งในด้านการจัดเตรียมเนื้อหาวิธีการและรูปแบบเพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทำงานได้อย่างถูกต้อง ละเอียด มีความเชื่อมั่นสูง สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลตัวเลขหรือรูปภาพได้อย่างหลากหลาย ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน (สรัทชนา เจริญวัฒนาวิชย์. 2547 : 2-3)

จากสภาพความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสื่อสารที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือหลักในการปฏิบัติงาน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คนในสังคมข้อมูลข่าวสารต้องเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสาร โดยเฉพาะให้เรียนรู้และใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาตนเองให้ทันต่อเทคโนโลยีสื่อสาร ซึ่งจะต้องได้รับรู้ ความเข้าใจและฝึกฝนทักษะ ประกอบกับในปัจจุบันเครื่องคอมพิวเตอร์ราคาไม่แพง เมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถในการทำงานของเครื่อง จึงทำให้บุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ จัดหาคอมพิวเตอร์มาใช้ในสำนักงานและส่วนตัว โดยเฉพาะไมโครคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันได้อย่างรวดเร็ว (กองการวิจัยทางการศึกษา. 2545 : 1-2) ดังนั้นครูผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านความรู้ทางวิชาการ และทักษะทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งรัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยี จึงได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตสื่อและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และมาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้ง

ด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 37 – 38)

โรงเรียนโนนแดงราษฎร์ประสิทธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จัดการศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีครูจำนวน 16 คน นักเรียนจำนวน 122 คน โรงเรียนมีนโยบายในการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์เพื่อยกระดับการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยที่โรงเรียนได้จัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 10 เครื่อง (โรงเรียนโนนแดงราษฎร์ประสิทธิ์, 2551 : 2-3) แต่อย่างไรก็ตามการขับเคลื่อนนโยบายของโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติยังไม่สัมฤทธิ์ผล เนื่องจากความไม่พร้อมของคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยครูยังขาดการนำสื่อคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2548 : 41) จากการสอบถามความต้องการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการผลิตสื่อคอมพิวเตอร์ ในการประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2551 เวลา 14.00 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนโนนแดงราษฎร์ประสิทธิ์ พบว่า ครูผู้สอน มีความต้องการในการพัฒนาด้านการใช้ Microsoft Word จำนวน 1 คน Microsoft PowerPoint จำนวน 2 คน การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Flip Album จำนวน 15 คน นอกจากนี้คณะครูได้มีมติที่จะพัฒนาครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3 ในการจัดทำสื่อคอมพิวเตอร์ (รายงานการประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนโนนแดงราษฎร์ประสิทธิ์, 2551 : 2 - 3)

เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของโรงเรียนสัมฤทธิ์ผล โรงเรียนได้จัดทำโครงการฝึกอบรมการพัฒนาครูในการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ครูมีความรู้และทักษะในการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สามารถนำความรู้และทักษะในการพัฒนาการเรียนการสอนของคนที่ได้รับผิดชอบสอนอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้การดำเนินการของโครงการมีความสมบูรณ์และบรรลุเป้าหมาย ผู้วิจัยจึงได้ประเมินโครงการฝึกอบรมการพัฒนาครูในการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้น ซึ่งผลจากการประเมินจะทำให้ทราบว่าโครงการที่ดำเนินการมีปัญหา อุปสรรค หรือประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร อีกทั้งสามารถนำข้อสนเทศที่ได้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินปฏิกิริยาตอบสนองของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
2. เพื่อประเมินการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
3. เพื่อประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
4. เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกิดต่อองค์กรของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียน โรงเรียน โนนแดงราษฎร์ประสิทธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 138 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน

1.1.2 ครูผู้สอน จำนวน 15 คน

1.1.3 นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 122 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียน โรงเรียน โนนแดงราษฎร์ประสิทธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive) จำนวน 85 คน ประกอบด้วย

1.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน

1.2.2 ครูผู้สอน จำนวน 10 คน

1.2.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จำนวน 74 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ โครงการพัฒนาครูในการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โรงเรียน โนนแดงราษฎร์ประสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ปฏิกิริยาตอบสนองของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2.2.2 ความรู้และทักษะที่ได้รับของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2.2.3 พฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ของผู้เข้ารับการศึกษา

2.2.4 คุณภาพของสื่อการสอน และความพึงพอใจของนักเรียน

3. เนื้อหา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Flip Album 6.0 Pro ซึ่งประกอบด้วย การเรียกใช้โปรแกรม Flip Album 6.0 Pro การนำข้อความจากโปรแกรมอื่นมาใช้ในโปรแกรม Flip Album 6.0 Pro การแทรกและการปรับแต่งรูปภาพ การแทรกเสียง การปรับแต่งหน้ากระดาษ การจัดการสารบัญ การบันทึกหนังสือที่สร้างขึ้น การเปิดหนังสือที่เคยบันทึกไว้มาแก้ไข การสร้างแผ่นซีดีเพื่อนำเสนอข้อมูล

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 – ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle) ตามแนวคิดของเคมมิส และแม็กแท็กการ์ด (ประวิต เอรารวรรณ์. 2546 : 15 – 16 ; อ้างอิงมาจาก Kemmis an McTagart. 188 : 11 - 15) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวางแผน(Planning)
2. การปฏิบัติ (Action)
3. การสังเกต (Observation)
4. การสะท้อนผล(Reflection)

และประเมิน โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาครูในการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตามรูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick) โดยมีวัตถุประสงค์

ในการประเมิน โครงการฝึกอบรม ดังนี้

1. เพื่อประเมินปฏิกิริยาตอบสนองของผู้เข้ารับการศึกษา
2. เพื่อประเมินการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการศึกษา
3. เพื่อประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของผู้เข้ารับการศึกษา
4. เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกิดต่อองค์กรของผู้เข้าฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินโครงการ หมายถึง การใช้เทคนิคทางการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ ใช้วัดประสิทธิผลของโครงการและช่วยในการตัดสินใจได้ อย่างถูกต้อง ซึ่งจะประเมินตามรูปแบบการประเมินการฝึกอบรมของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick) ซึ่งมีรูปแบบการประเมิน 4 ด้าน คือ

1.1 การประเมินปฏิกิริยา (reaction) หมายถึง การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเวลา เนื้อหาสาระ วิทยากร วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และอื่น ๆ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.2 การประเมินการเรียนรู้ (learning) หมายถึง การประเมินความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับอันเนื่องจากระบวนการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมการพัฒนาครูในการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยโปรแกรม Flip Album 6.0 Pro ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.3 การประเมินพฤติกรรม (behavior) หมายถึง การประเมินการเปลี่ยนแปลงการกระทำที่ดีขึ้นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย ซึ่งวัดได้จากการสังเกตและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.4 การประเมินผลลัพธ์ (result) หมายถึง การประเมินการเปลี่ยนแปลงการกระทำที่ดีขึ้นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่นำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยกรณีศึกษาที่มีคุณภาพ และความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียน โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2. โครงการฝึกอบรม หมายถึง โครงการฝึกอบรมการพัฒนาครูในการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้โปรแกรม Flip Album 6.0 Pro ของโรงเรียน โนนแดงราษฎร์ ประสิทธิ์ ตั้งกวดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3. การพัฒนาครูเพื่อจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยโปรแกรม Flip Album 6.0 Pro หมายถึง การทำให้ครูผู้สอนโรงเรียน โนนแดงราษฎร์ ประสิทธิ์ มีความสามารถในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเน้นการให้ความรู้และลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้โปรแกรม Flip Album 6.0 Pro โดยมีเนื้อหาหลักสูตรการฝึกอบรมเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการเรียกใช้โปรแกรม Flip Album 6.0 Pro การนำข้อความจากโปรแกรมอื่นมาใช้ใน โปรแกรม Flip Album 6.0 Pro การแทรกและการปรับแต่งรูปภาพ

การแทรกเสียง การปรับแต่งหน้ากระดาษ การจัดการสารบัญ การบันทึกหนังสือที่สร้างขึ้น การเปิดหนังสือที่เคยบันทึกไว้มาแก้ไข การสร้างแผ่นซีดีเพื่อนำเสนอข้อมูล

4. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจัดสร้างขึ้นด้วยโปรแกรม Flip Album 6.0 Pro คนละ 1 เรื่อง

5. ครู หมายถึง ครูผู้สอน โรงเรียน โนนแดงราษฎร์ประสิทธิ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูโรงเรียน โนนแดงราษฎร์ประสิทธิ์ ได้สื่อการเรียนการสอนที่นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางในการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของครูในสถานศึกษาอื่น ๆ ได้ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY